

**Демонстрационный вариант диагностической работы
для проведения оценки предметных и методических компетенций учителей
по предмету «Башкирский язык»**

Настоящий демонстрационный вариант диагностической работы предназначен для участников апробации модели использования ЕФОМ при оценке предметных и методических компетенций учителей и заинтересованных лиц. Он дает возможность получить представление о структуре диагностической работы, количестве заданий, форме заданий, уровнях сложности заданий и критериях оценки их выполнения.

Содержание диагностической работы

Часть 1. Задания для оценки предметных компетенций

Задание 1. Баһым беренсе ижеккә төшкән һүзәр төркөмөн билдәләргә:

1. китаптар, мәктәпкә, дәфтәрзән;
2. уныкы, беззән, хатта;
3. ләкин, сәбәпле, ныклы;
4. килегез, атлағыз, укығыз.

Ответ: ____

Задание 2. Баһымһыз ижектәрзәге һузынкыларзың көшөзләнеүе һәм шул аркала бөтөнләй юғалыу күренеше нисек атала?

1. дедукция;
2. редукция;
3. индукция;
4. диссимиляция.

Ответ: _____

Задание 3. Телдәрзән үсеш тарихының дәүерзәрен билдәләргә:

1. кәбилә теле, диалект теле, эзәби тел;
2. боронғо тел, революцияға тиклемге башкорт теле, хәзерге телдәр;
3. ырыу теле, кәбилә теле, халык теле, милли телдәр;
4. кәбилә теле, төрлө халыктар теле, хәзерге милли телдәр.

Ответ: _____

Задание 4. Үзгәртеүсе һәм яһаусы ялғауларзың һаны буйынса үсә барыусы эзмә-эзлелек булдырығыз:

- А. үлөндөгә;
- Б. үлөндәрзәге;
- В. үлөнгә;
- Г. үлөндәрзәгеләр.

Ответ:

1	2	3	4

Задание 5. Түбәндә бирелгән һүзбәйләнештәр араһынан лексик омонимдарҙы билдәләргә:

1. очоз көрәк, очоз хак;
2. казак кағыу, казак бейеүе;
3. булат кылыс, Булат килде;
4. ялға барыу, ялға тағыу;
5. ер һөрөү, Себергә һөрөү;

Ответ: _____

Задание 6. Төбәү, урын-вакыт, сығанак килештәр _____ мөнәсәбәтен белдерә.

Ответ: _____

Задание 7. Выберите верные утверждения:

1. Башкорт телендә 6 үз аллы һүз төркөмө бар.
2. Кайткан – шаһитлы үткән заманда, 2-се затта, күшлектә.
3. Исемдәрҙең хәбәрлек заты категорияһы бар.
4. Кылымдарҙың эйәлек заты категорияһы бар.
5. Бойорок һөйкәләше кылымының 2-се затында баһым беренсе ижеккә төшә.
6. Башкорт теленең “Морфология” бүлеген Ғ.Ғ.Сәйетбатталов өйрәнгән.

Ответ: _____

Задание 8. Алмаш төркөмсәләрен билдәләргә:

Алмаш төркөмсәләре	Миҫалдар
А. һорау алмашы	1) һис кем, һис нимә, бер ни зә, һис қасан
Б. Билдәһезлек алмашы	2) һәр, үз, һәр бер, һәр кем
В. Юклық алмашы	3) Әллә кем, әллә һиндәй, һимәлер, кемдер
Г. Билдәләү алмашы	4) Кем, һимә, қайһылай, һисәнсе, һи сақлы

Запишіте в ответ цифры, расположив их в порядке, соответствующем буквам:

А	Б	В	Г

Задание 9. В таблице приведены 4 предложения. Найдите определения, выраженные прилагательными, и определите степени прилагательных. Соотнесите предложение и верный ответ к нему.

Предложения	Ответы
-------------	--------

А. Ап-ак карзар эйлэн-бэйлэн уйнай.	1) төп
Б. Болондағы ал, кызыл, зәңгәр сәскәләрзән күззәр камаша.	2) артыклык
В. Бынан да матурырак күренешкә тап булғаным юк ине әле.	3) азһытыу
Г. Күк йөзө зәңгәрһыу төскә инеп балкыны.	4) сағыштырыу

В таблице под каждой буквой, соответствующей предложению, укажите номер ответа к нему:

А	Б	В	Г

Задание 10. Ручка, линейка, пеналдарзы, нигеззә, поливинилхлоридтан эшләйзәр. Был предметтар, мәсәлән, ауызға алғанда көслө ағыулы матдә – винилхлорид бүлеп сығара. Шуға ла уларзы ауызға капмаҫка кәрәк. Линейка, ручка, пенал кеүек эйберзәрзә иретергә бөтөнләй ярамай, сөнки ирегәндә был материал диоксин бүлеп сығара. Ул тын алыу юлдарын, эсәк-ашказанды зарарлай. Ручка йыуан, шыма булмаһын, сөнки бармактар тиз арый.

Ответ:

Был текст _____ стилгә карай, формаһы – _____.

Часть 2. Задания для оценки методических компетенций

Задание 11. Выберите предметные результаты освоения содержания, планируемые по разделу «Һөйләмдең баш киҫәктәре» для основного общего образования, и запишите цифры, под которыми они указаны:

- 1) Һөйләмдең эйәһе кем? нимә?, хәбәре ни эшләй, ни эшләгән? ни эшләйәсәк? һ.б һораузарына яуап бирә икәнән үзләштерегү, үз аллы дәрәҫ билдәләй һәм һораузар бирә белеү;
- 2) Кылымдың үткән заманы төрзәрен дәрәҫ билдәләү;
- 3) Сифаттарзың дәрәжәләрен дәрәҫ билдәләү;
- 4) Һөйләмдә хәбәрзәң урынын дәрәҫ билдәләй алыу, йәғни ул ғәзәттә һөйләмдең азағында тора;
- 5) Һөйләмдең таркау эйәһен дәрәҫ билдәләй алыу;
- 6) Һөйләмдең төрөн дәрәҫ билдәләү;
- 7) Аныкклаусының төрөн билдәләү, уға һорау бирегү.

Ответ: _____

Задание 12. Планирование предметных, личностных и метапредметных результатов согласно Примерной образовательной программе по учебному предмету «Родной (башкирский) язык» среднего общего образования, как и в основном общем образовании, предполагает дифференциацию по группам результатов: личностные и метапредметные.

Установите соответствие между перечнем планируемых личностных и метапредметных результатов освоения на уровне среднего общего образования и соответствующей группой результатов:

Планируемые предметные результаты	Группы результатов
-----------------------------------	--------------------

А. Умение самостоятельно определить цели своего обучения, ставить и формулировать для себя новые задачи в учебе и познавательной деятельности, развивать мотивы и интересы своей познавательной деятельности.	1) личностные 2) метапредметные
Б. формирование целостного мировоззрения, соответствующего современному уровню развития науки и общественной практики, учитывающего социальное, культурное, языковое, духовное многообразие современного мира.	
В. Смысловое чтение.	
Г. Умение организовывать учебное сотрудничество и совместную деятельность с учителем и сверстниками; работать индивидуально и в группе: находить общее решение и разрешать конфликты на основе согласования позиций и учета интересов; формулировать аргументировать и отстаивать свое мнение.	
Д. Осознание значения семьи в жизни человека и общества, принятие ценности семейной жизни, уважительное и заботливое отношение к членам своей семьи.	
Е. Владение основами самоконтроля, самооценки, принятия решений и осуществления осознанного выбора в учебной и познавательной деятельности.	
Ж. Развитие эстетического сознания через освоение художественного наследия народов Башкортостана и мира, творческой деятельности эстетического характера.	

Ответ:

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
2	1	2	2	1	2	1

Задание 13. Согласно примерной образовательной программе основного общего образования выпускник получит возможность научиться в 5 – 6-х классах оперировать понятиями: фонетика, согласные и гласные звуки, гласные переднего и заднего ряда, звонкие и глухие, сонорные согласные, слог, открытый и закрытый слог.

Для достижения планируемых результатов обучения по теме «Һузынқы һәм тартынқы өндәр» учитель использует разные методические приемы. Выберите приемы, которые наиболее подходят для применения на уроке обобщения знаний и умений:

1. Һүзлек дитанты;
2. Укытыусының «Һузынқы һәм тартынқы өндәр» темаһы буйынса кағизэләрзе аңлатыуы;
3. Дәреслектән кағизэләр укыу;
4. Практик эш башкарыу «Һузынқыларзың астына бер һызык, тартынқыларзың астына ике һызык менән һызырға»;
5. Һүззәргә фонетик анализ;
6. «Һузынқы һәм тартынқы өндәр» темаһына таблица төзөү.

Ответ: _____

Задание 14. Вы готовитесь к повторительно-обобщающему уроку в 6-м классе по разделу «Башкорт теленең орфографияһы». Результаты текущего оценивания по-

звolyют сделать вывод, что некоторые умения учащихся класса сформированы на низком уровне.

Из предложенного перечня дидактических материалов, представленных на платформах “Башкортса википедия”, “Я учу башкирский язык”, “Без – үзөбез башкорттар”, подберите задания, которые можно предложить выполнить обучающимся на данном уроке для формирования соответствующих умений.

Умения	Задание
А. Правильно писать слова <i>гашлә, кәләм, афәт.</i>	
Б. Правописание букв <i>у, ү.</i>	

Формирующие задания:

Задание 1. “Башкортса википедия”ла бирелгән мәғлүмәт менән танышырға. 6-сы класс укыусыһына аңлайышлы кимәлдә аңлатмаһын һәм һәр принципка 5-әр миҫал язырға, яуабығыззы таблица формаһында бирергә.

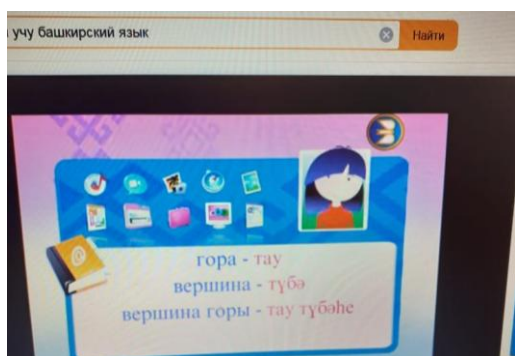
Орфографик принциптар		
Фонетик	Морфологик	Традицион
хәрәф әйтәлгән өнгә тап килә (нисек ишетәбез, шулай язабыз)	морфема, әйтәлешкә бәйһез рәүештә, бер төрлө языла	һүз тәүзә үк кабул ителгәнсә языла

Башкорт теленең орфографияһы — башкорт телендә телмәрзе язма рәүештә биреү ысулының бер төрлөлөгөн билдәләгән, тарихи йәһәттән формалашкан кағизәләр йыйылмаһы (системаһы); башкорт теленең кағизәләр системаһын өйрәнөүсә һәм тикшерөүсә тел ғилеме бүлеге.

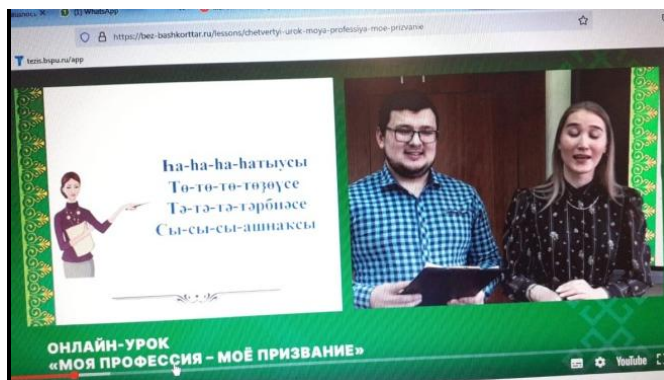
Башкорт теленең орфография кағизәләре түбәндәге принциптарға нигезләнә:

- Фонетик;
- Морфологик;
- Традицион.

Задание 2. “Я учу башкирский язык” платформаһындағы түбәндәге дәреҫте ҡарарға. У һәм ү хәрәфтәренең дөрөҫ язылышын күзәтергә. Һүззәге урынына ҡарап, әйтәлешен билдәләргә. Һәр осраҡка 10-әр миҫал язырға.

Задание 3. “Без – үзөбөз башкорттар” платформаһында бирелгән түбәндәге дәресте карарға. Әйтелешендә [v] өнө булған **ете** һөнәр исемен язырға, транскрипцияларын төзөргә.

Ответ:

А	
Б	

Задание 15. В процессе разработки проекта урока по теме «Исем. Исемдәрҙең килеш менән үзгәреше» Вам необходимо спланировать использование электронных ресурсов и сервисов в соответствии с разными видами учебной деятельности.

Соотнесите предлагаемые электронные ресурсы и сервисы с видами учебной деятельности, в организации которой их целесообразно использовать:

	Вид учебной деятельности		Электронный ресурс
А)	Демонстрация видеолекции ведущего специалиста языковеда	1)	платформа Kahoot
Б)	Создание базы файлов по “Исем” для совместного использования	2)	канал на YouTube
В)	Создание интерактивной презентации “Исемдәр”	3)	ресурс Google Forms
Г)	Игра-викторина в командах	4)	Prezi
Д)	Онлайн-опрос по башкирскому языку по теме “Исемдәрҙең килеш менән үзгәреше”	5)	облачный сервис Dropbox

Ответ:

А	Б	В	Г	Д

Задание 16. В классе учатся дети с различными нозологиями. Какими рекомендациями Вы будете руководствоваться при организации изучения новой темы в таком классе, чтобы каждый ученик мог воспринимать ее максимально эффективно? Соотнесите предлагаемый формат работы педагога с видом нозологии ребенка, для которого можно использовать данные рекомендации. Запишите правильные ответы в таблицу (без повторов рекомендации по видам нозологии).

	Вид нозологии ребенка		Рекомендации для педагогов
--	-----------------------	--	----------------------------

А)	Нарушение слуха	1)	Использовать на занятии реальные предметы, окружающие ребенка в повседневной жизни
Б)	Нарушение зрения	2)	При постановке ребенку задания использовать несложные высказывания
В)	Нарушение кинестезии, ДЦП	3)	Нельзя поворачиваться к ребенку боком или спиной
Г)	Расстройство аутического спектра	4)	Уделять особое внимание развитию сенсорных эталонов
		5)	Демонстрируемые изображения должны быть простыми, без лишних деталей
		6)	Демонстрационный материал предъявлять для рассмотрения неподвижно, на контрастном фоне
		7)	Чаще использовать манипуляции с предметами
		8)	Подбираемые видеоматериалы должны быть с субтитрами
		9)	Использовать прием формирующей проекции («И Алеша помнит про порядок на столе, и Маша смотрит внимательно...»)
		10)	Следить за тем, чтобы ребенок быстро находил говорящего взглядом

Ответ:

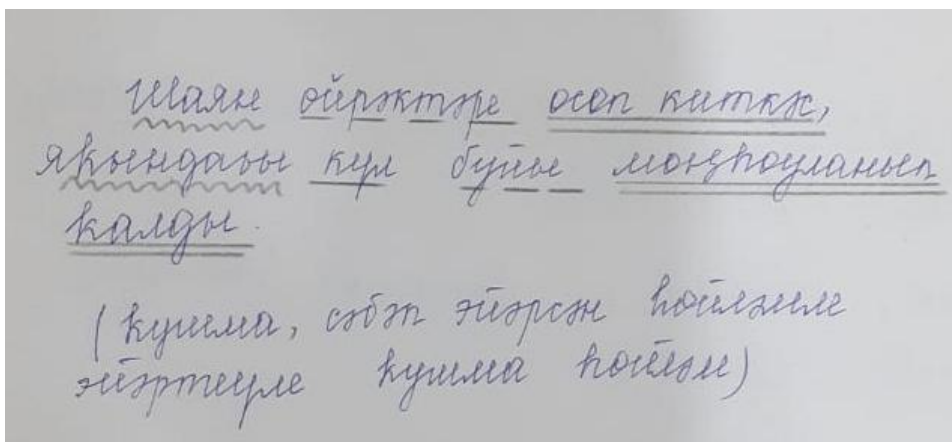
А	Б	В	Г

Задание 17. Оцените, согласно критериям, выполнение обучающимся задания на разбор сложного предложения: *Шаян өйрәктәре осоп киткәс, якындагы күл буйы моңһоуланьп калды.*

Формулировка задания:

- Һөйләмгә синтаксик анализ яһарға.
- Һөйләмдең төрөн билдәләргә.

Ответ обучающегося:

Критерии оценивания:

Содержание критерия	Баллы
Ике пункт буйынса ла эштэр хатаһыз башкарылған	4
а пунктында һөйләмең баш киҫәктәре дәрәҫ табылмаған, шуға ла б пунктында һөйләм төрө дәрәҫ билдәләнмәгән.	3
а пунктында һөйләмдең баш киҫәктәре дәрәҫ билдәләнмәгән, шулай булыуға карамастан б пунктында һөйләм төрө дәрәҫ билдәләнгән.	2
а пунктында һөйләм дәрәҫ тикшерелмәгән, әммә б пункты ошо хатаны иҫәпкә алып дәрәҫ башкарылған.	1

Ответ: _____

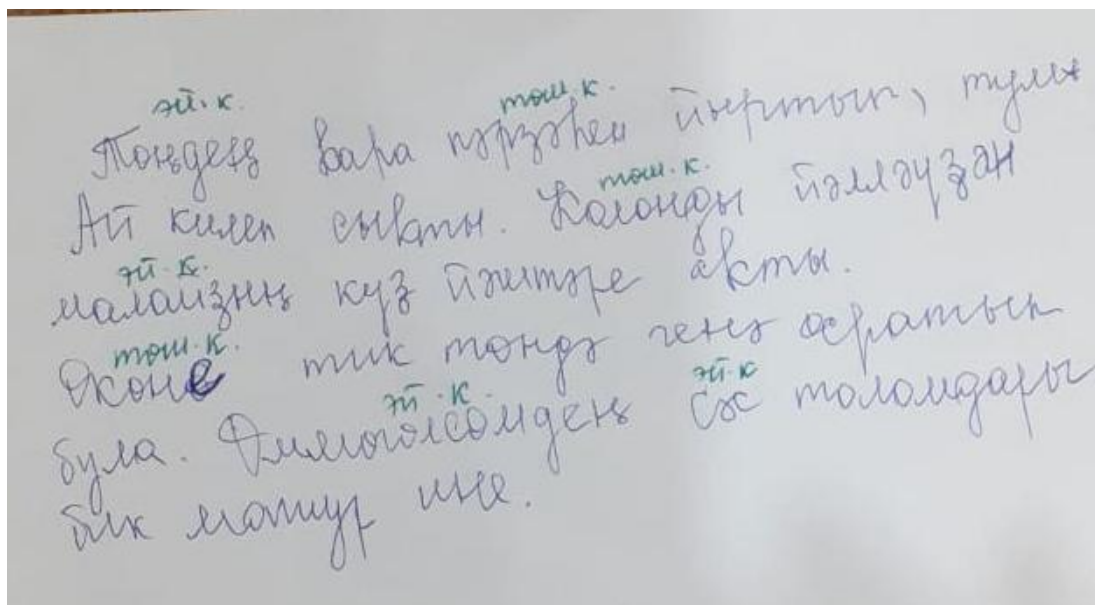
Задание 18. Оцените выполнение задания по теме “Исемдәрҙең килеш менән үзгәреше” обучающимся 6-го класса.

Формулировка задания:

Төнд...н кара пәрзәһен йыртып, тулы Ай килеп сықты. Колонд... йәлләүҙән малайзың күз йәштәре акты. Өкөн... тик төндә генә осратып була. Өммөгөлсөмд...н сәс толондары бик матур ине.

- Төшөп калған хәрәфтәрҙе куйырға.
- Билдәләнгән һүзәрҙең килештәрен билдәләргә.

Ответ обучающегося:

Критерии оценивания:

Содержание критерия	Баллы
Верно выполнен пункт а и верно определены падежи имен существительных в пункте б	3

Пункт <i>a</i> выполнен не верно, пункт <i>б</i> выполнен без ошибок.	2
Верно выполнен пункт <i>a</i> , не верно определены падежи имен существительных пункта <i>б</i>	1
Решение не соответствует ни одному из критериев, перечисленных выше	0

Ответ:

Система оценивания диагностической работы

Часть 1. Задания для оценки предметных компетенций

№ задания	Верный ответ	Уровень сложности	Критерии оценивания
1	4	Б	2
2	2	Б	2
3	3	В	4
4	1	Б	2
	2		
	3		
	4		
5	1,2,4	В	4
6	пространство	Б	2
7	1,3,5	П	3
8	А	Б	2
	Б		
	В		
	Г		
	4		
	3		
	1		
	2		
9	А	Б	2
	Б		
	В		
	Г		
	2		
	1		
	4		
	3		
10	Фэнни, монолог	П	3

Часть 2. Задания для оценки методических компетенций

№ задания	Верный ответ	Уровень сложности	Критерии оценивания																
11	1,4,5,	Б	Совпадений	балл	уровень														
			3	2	высокий														
			1-2	1	средний														
			0	0	низкий														
12	<table border="1"> <tr> <td>А</td> <td>Б</td> <td>В</td> <td>Г</td> <td>Д</td> <td>Е</td> <td>Ж</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </table>	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	2	1	2	2	1	2	1	Б	Дано правильных ответов	балл	уровень
		А	Б	В	Г	Д	Е	Ж											
		2	1	2	2	1	2	1											
		7	2	высокий															
6-4	1	средний																	
3-0	0	низкий																	
13	4,5,6	Б	Дано правильных ответов	балл	уровень														
			3	2	высокий														
			2	1	средний														

			1-0	0	низкий						
14	А		1			П	Дано пра- вильных отве- тов			балл	уровень
	Б		2,3				3	3	высокий		
							2	2	средний		
							1	1	средний		
							0	0	низкий		
15	А	Б	В	Г	Д	П	Дано пра- вильных отве- тов			балл	уровень
	2	5	4	1	3		5	3	высокий		
							4	2	средний		
							3	1	средний		
							2-0	0	низкий		
16	А	Б	В	Г		П	Дано пра- вильных отве- тов			балл	уровень
	3, 8, 10	1, 5, 6	4, 7	2, 9			10	3	высокий		
							7-9	2	средний		
							5-6	1	средний		
							4-0	0	низкий		
17	2					П	Ответ	балл	уровень		
							2	3	высокий		
							1	2	средний		
							3	1	средний		
							4	0	низкий		
18	2					В	Ответ	балл	уровень		
							2	4	высокий		
							3	2	средний		
							1-0	0	низкий		